

BVD – MD principy řešení v chovech masného skotu

Kamil Kovařčík
(kamil.kovarcik@vri.cz)

VÝZKUMNÝ ÚSTAV VETERINÁRNÍHO LÉKAŘSTVÍ, v. v. i.
Brno,
Hudcova 296/70

Co je BVD?

- Virová nákaza skotu vyvolávající potlačení funkcí imunitního systému - **silnou imunosupresi**
- Negativní vliv viru BVD na imunitní usnadňuje a zhoršuje průběh infekcí způsobených jinými mikroorganismy
- Postihuje sliznice trávicího i respiračního traktu s doprovodnými příznaky
  - Průjmů
  - Zánětů plic

Co je BVD?

- Virus prostupuje placentou infikovaných březích plemenic a v závislosti na stádiu gravidity:
  - Vyvolává poruch reprodukce
    - Časná fáze – embryonální odúmrtí
    - Pozdní fáze - zmetání (nejčastěji 4 - 7 měsíc březosti)
  - Poškozuje vyvíjející se plod – vrozené vývojové vady
  - Navodí imunotoleranci plodu a následnou perzistentní formu infekce BVD → **VIRONOSIČ**

BVD-MD - vironosič

- Tele infikované v prvních (18) - 120 dnech březosti virem BVD
- Imunotolerantní – imunitní systém není schopen reagovat vůči viru BVD
- Perzistentní infekce - celoživotně vylučují virus
- Jako vironosič se tele narodí – nestane se jím v průběhu života
- Zpravidla nízká porodní hmotnost (50% normální)
- Náchylná k infekci jinými mikroorganismy
- V riziku vzniku slizniční formy onemocnění (MD)
- Jejich podíl ve stádě je 0,5 – 2%

Spektrum nemocí spojených s infekcemi skotu virem BVD

- BOVINNÍ VIROVÁ DIARRHOEA (BVD)
- AKUTNÍ A CHRONICKÁ SLIZNIČNÍ CHOROBA (MD)
- SUBKLINICKÉ AKUTNÍ INFEKCE
- IMUNOSUPRESE
- OPAKOVANÉ PORUCHY REPRODUKCE
- ABORTY
- KONGENITÁLNÍ ZMĚNY
- IMUNOTOLERANCE
- PERZISTENTNÍ INFEKCE

Motivy pro ozdravení BVD-MD

Snížení ekonomických ztrát

Welfare zvířat

Snížení používání antimikrobik

Mezinárodní obchod

Ozdravování? – **ANO**

Chybějící diskuse – jak, jak dlouho, za kolik?

Principy ozdravování BVD-MD

- Klíčovým bodem kontroly a ozdravování od BVD-MD jsou

perzistentně infikovaná (PI) zvířata

=

VIRONOSIČI

Odstranění vironosičů + zabránění přenosu uvnitř stáda + ochrana chovů před reinfekcí (biosecurity)

= ozdravení

Postup ozdravení

1. Odhalení nálezové situace (screening)
  - stádo s aktivní infekcí → ozdravování
  - stádo bez aktivní infekce → monitoring a certifikace
2. Ozdravování chovů s aktivní infekcí
  - **diagnostika a odstranění vironosičů** a zabránění šíření BVD na březí zvířata v prvních 120 dnech březosti
3. Monitoring a certifikace chovů BVD prostých

Ozdravování – specifikum chovů masných plemen

Významný faktor ozdravení je správné načasování

Sezónní telení vede ve většině chovů k situaci, kdy jsou všechny plemenice oteleny a nejsou v chovu březí zvířata

Postup:

- odběr všech narozených telat (ušní štěp – ELISA)

  - pozitivní – vyřadit a došetřit matku

  - negativní – není nutno vyšetřit matku (považována za negativní)

- došetření loňských jalovic + plemenic bez potomků (PCR směsně)

Pokud je vše správně provedeno + základní biosecurity – chov ozdravený.

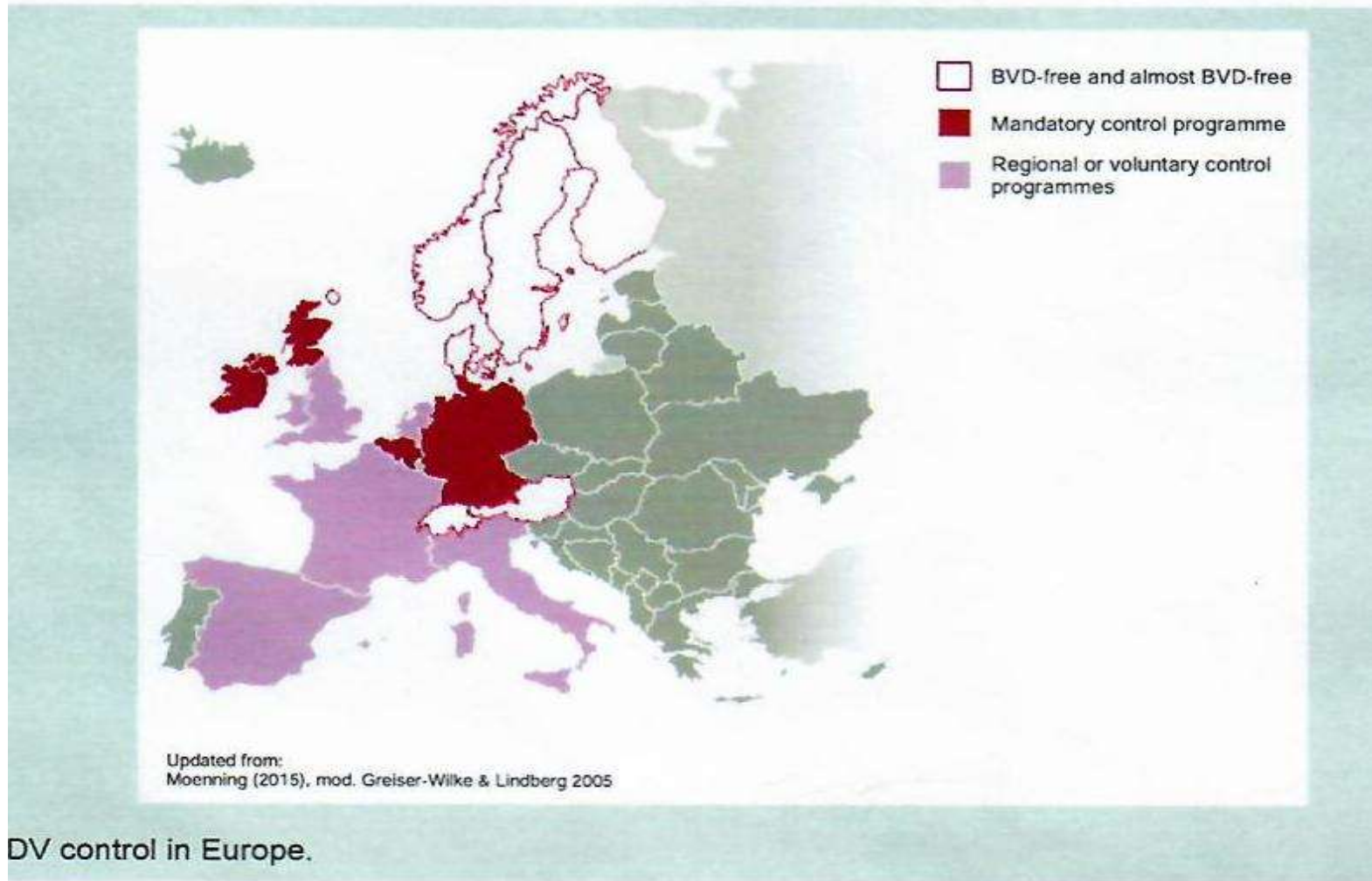
Ozdravování – specifikum chovů masných plemen

Pokud telení plemenic v průběhu roku a je možný kontakt narozených (nevyšetřených) telat s březími zvířaty v prvních 4 měsících březosti – nutné prostorové oddělení březích a neotelených plemenic.

Bez tohoto opatření - vysoké riziko neúspěšného ozdravení.

way. However, in the absence of a pan-
EU control there is not one source from
information regarding the status of BVD

vaccines had never been used, BVDV
indicative of field BVDV infection
programmes included a ban on the

BVD control in Europe.

Update on the Status of BVD Control and Eradication in Europe. J Veter Sci Med. 2019;7(1)

Table 1. A summary of current BVD eradication programmes presented or discussed at the BVDzero Congress 2021.

Eradication Programme	Year Started	Current Stage (V/M) ¹	Surveillance Diagnostic Method	Key Performance Indicators (Varies by Programme)	Possibility to Vaccinate	Legislation	Database
Galicia	2004	V	Serology (check test)	0.25% (PI prevalence of purchased cattle)	Yes	No	No
England	2016	V	Virus detection (ear tag) or serology (check test)	40.9% (breeding cattle tested)	Yes	No	Yes
Wales	2017	V	Serology (check test)	75% (breeding herds tested)	Yes	No	No
Northern Ireland	2013 (2016 M)	M	Virus detection (ear tag)	0.31% (PI prevalence)	Yes	Yes: movement restrictions encouraging PI removal	Yes
Scotland	2010 (2013 M)	M	Virus detection (ear tag) or serology (check test)	90% (breeding herds negative)	Yes	Yes: movement restrictions encouraging PI removal	Yes
Ireland	2012 (2013 M)	M	Virus detection (ear tag)	0.03% (PI prevalence)	Yes	Yes: movement restrictions encouraging PI removal	Yes
Germany	2011	M	Virus detection (blood samples and ear tag)	0.005% (PI prevalence)	Yes (regulated by legislation, restrictions from 2021)	Yes: movement restrictions and PI removal	Yes
Switzerland	2008	M	Virus detection (blood samples and ear tag) followed by antibody (bulk milk and check test)	99.58% (herds negative)	No	Yes: movement restrictions and PI removal	Yes

¹ V = Voluntary, M = Mandatory.

Stanovení nákazové situace ČR

Screening a certifikace

- Nákazová situace BVD 2017 (SVS ČR)
- EpA804 BOVINNÍ VIROVÁ DIARRHOEA (BVD) – VyLa - sérologické vyšetření -(ELISA)
- Vyšetřují se všechna nevakcinovaná hospodářství s více než **200 ks skotu** (všech věkových kategorií).
- Na jednom hospodářství bude vyšetřeno **5 individuálních vzorků** krve od zvířat ve věkové kategorii **8 – 14 měsíců**
- **5 individuálních vzorků** krve od zvířat ve věkové kategorii **15 - 24 měsíců**.

Sérologický screening BVD 2017 v ČR - EpA 804

rozdělení hospodářství podle positivity

Tabulka zahrnuje období OD: 1.1.2017 DO: 27.9.2017

Nákaza: BVD/MD

Metoda: ELISA Ab (BVD)

Laboratoř: SVÚ Jihlava + SVÚ Praha + SVÚ Olomouc

Počet pozitivních zvířat z 10ti testovaných vzorků	Počet hospodářství
0	984
1	72
2	23
3	22
4	15
5	38
6	20
7	16
8	29
9	32
10	89
Celkem	1340

Počet pozitivních chovů s min. jedním pozitivním zvířetem

356

Prevalence pozitivních chovů = 26,6%

Sérologický screening BVD 2017 v ČR - EpA 804

Počet chovů s vysokou pravděpodobností přítomnosti PI zvířete (více než 4 pozitivní zvířata)

rozdělení hospodářství podle krajů

Tabulka zahrnuje období OD: 1.1.2017 DO: 27.9.2017

Nákaza: BVD/MD

Metoda: ELISA Ab (BVD)

Laboratoře: SVÚ Jihlava + SVÚ Praha + SVÚ Olomouc

Kraj	Počet hosp. s více než 4 poz.	Počet hosp. celkem	Podíl %
HKK	13	102	12,7%
JHC	51	203	25,1%
JHM	3	34	8,8%
KVK	4	33	12,1%
LBK	6	60	10,0%
MSK	16	83	19,3%
OLK	16	108	14,8%
PAK	24	163	14,7%
PHA	0	1	0,0%
PLK	16	91	17,6%
STC	21	156	13,5%
ULK	7	51	13,7%
VYS	41	199	20,6%
ZLK	6	56	10,7%
Celkem	224	1340	16,7%

Prevalence chovů s vysokou pravděpodobností aktivní infekce s přítomností PI zvířete = $224/1340 = 16,7\%$

Monitoring a certifikace podmínky EU + návrh MKZ 2023

1. Posledních 18 měsíců bez potvrzené nákazy BVD.
  2. Zvířata chovaná v zařízení podrobena jednomu z následujících režimů testování s **negativním výsledkem (??)**
- B. ExA814 Sérologické vyšetření** vzorků krve odebraných od zvířat, která jsou chována v zařízení alespoň 3 měsíce před zahájením odběru vzorků.
- A. ExA804 Virologické vyšetření** (ELISA test – ušní štěp, sérum, nebo průkaz genomu viru PCR)
- C. Kombinace testovacích režimů A + B**

B. ExA814 Sérologické vyšetření

Vyšetření protilátek proti BVD na vzorcích krve odebraných v průběhu období ne kratšího než 12 měsíců **alespoň třikrát v intervalech ne kratších než 4 měsíce.**

Počet vyšetřených zvířat musí umožnit zjištění séropozitivních zvířat s alespoň 95 % mírou spolehlivosti při cílové prevalenci 50 %.

Vyšetření musí vždy zahrnovat **minimálně pět zvířat** nebo všechna zvířata, pokud je počet chovaných zvířat nižší než pět.

Pokud je skot v zařízení chován v oddělených skupinách bez přímého vzájemného kontaktu, je nutné otestovat příslušný počet zvířat z každé skupiny.

Sérologicky mohou být vyšetřena pouze nevakcinovaná zvířata.

??? Jaké kategorie zvířat ???

B. ExA814 Sérologické vyšetření

1. Odhalení nálezové situace (screening)

- stádo s aktivní infekcí (50 % vzorků pozitivních)

  - ozdravování

- stádo bez aktivní infekce (negativní, nebo do 50% pozitivních)

  - monitoring a certifikace

2. Ozdravování chovů s aktivní infekcí

- **diagnostika a odstranění vironosičů** a zabránění šíření BVD na březí zvířata v prvních 120 dnech březosti

3. Monitoring a certifikace chovů BVD prostých

A. ExA804 Virologické vyšetření (ELISA test – ušní štěp, sérum, nebo průkaz genomu viru PCR)

Vyšetření vzorků krve nebo vyšetření ušního štěpu (v případě telat) od **všech zvířat** z řad skotu v hospodářství provedené **během posledních 12 měsíců**.

U všech telat narozených v posledních 12 měsících musí být vzorky odebrány po úřední identifikaci nebo současně s ní, **ne však později než 20 dní po porodu**. Matky telat jsou kontrolovány nepřímo testováním telat. **Matky telat s negativními výsledky není třeba testovat**. Všechna ostatní zvířata, která nejsou výše popsáným způsobem zkontrolována, je nutné vyšetřit.

Při detekci virového antigenu z krve je možné využití ELISA testu u vzorků odebraných buď před příjmem kolostra, nebo až po 60 dnech po porodu. Bez omezení je možno tento test použít při testování kožních biopsií – **ušní štěp**.

Když už je tento vložený komentář o ušních štěpech, proč není komentář k PCR a zejména možnosti vyšetření směsných vzorků (až 50 ks). 300 Kč x 16 Kč??

A. ExA804 Virologické vyšetření (ELISA test – ušní štěp, sérum, nebo průkaz genomu viru PCR)

- Nutno zdůraznit, že tato možnost je vhodná pro chovy po odstranění PI zvířat, tzn. po procesu ozdravení nikoliv pro chovy s neznámou nálezovou situací, příp. chovy dlouhodobě bez PI zvířat.
- Většina chovů by měla zahájit sérologickým vyšetřením dle bodu b) pokud je chov definován, jako chov s aktivní infekcí přejde na ozdravování a následnou certifikaci dle bodu a), pokud je negativní, pokračuje v sérologickém vyšetření, což bude **naprostá většina chovů v ČR**

Dotace na ozdravování BVD

Evropa:

Příspěvek chovatelům:

- na diagnostiku – 5,00 € / vzorek (125,0Kč)
- na vyřazeného vironosiče 200+300 € / vzorek (5 – 7 tis. Kč)

ČR :

- Na diagnostiku – dostanou laboratoře SVÚ – chovatel má vyšetření „zadarmo“
- Nic dalšího

BVD – nákazová situace

Diskuse

Zbývá dořešit 20 - (25 ?)% problematických chovů:

- Chovy, které nemají vhodné technologické podmínky pro ozdravení + reinfikované chovy
- Chovy řešící BVD **vakcinací bez eliminace** PI
- Chovy ostatní (nejsou si vědomi, že BVD je problém) nebo chovy s BVD bez výrazných ztrát (masné „užitkové“ chovy)

Vakcinace diskuse

- Různé přístupy (jen vakcíny za účelem fetální protekce)
- zákaz x regulace na povolení x povoleno

Po získání statusu BVD prostý region – zákaz vakcinace BVD!

Jak s chovy, které vyvážejí zvířata do zemí, kde je povinnost vakcinovat? (ne proto, že by tam byla zavlečena infekce, ale proto, aby importované zvířata „přestála“ přesun do horší nálezové situace).

Vývoz větší do zemí Rakousko, Německo nebo spíše jinam?

Rizika NOP vůči chovatelům k diskusi

- Vhodný vstupní screening stád, aby nebyly do ozdravení vtaženy chovy bez PI zvířat (v indikovaných případech až 12 měsíců)
- Zvolit metodu co nejrychlejšího ozdravení jednotlivých stád (do 12 měsíců) a mít v rámci NOP – časová možnost korekce chyb, které chovatel nemohl ovlivnit
- Z důvodu ekonomiky málo chovatelů ozdravilo za účasti SVS – zkušenosti ?
- Po ukončení NOP vyhlášeny MVO – doozdravení za své (chovatelé musí počítat s významnými ekonomickými náklady) – ozdravujeme problematické chovy!!!!

Rizika NOP vůči chovatelům k diskusi

- Metodiky tlumení dojená x masná plemena musí být odlišná
- Masná stáda: - sezónní telení (v chovu po otelení nejsou březí zvířata – ozdravení může být jednorázovou akcí !)
- Pokud se překrývají porody s plemenitbou – nutná další opatření, která je obtížné obecně specifikovat.

Základní problém?

- Proč se prosazuje v ČR systém ozdravovacího postupu využívaný pro země s vysokou úrovní prevalence v chovech BVD a dlouhodobým používáním různých druhů vakcín proti BVD?